

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית – אגף שפות

הפיקוח על הוראת העברית

**כנס חשיפת התוכנית:
"קול קורא" לקידום שטף הקריאה
בבית ספר יסודי**

תוכנית הכנס:

14:30 – 15:00 התכנסות, ארוחת צהרים

15:00 – 15:30 דברי פתיחה – גילה קרול, דליה הלוי

דבר תורה – יעל נדלר

15:30 – 17:00 הצגת התוכנית **"קול קורא" לקידום שטף**

הקריאה בבית ספר יסודי - ד"ר שני לוי שמעון וד"ר לימור קולן

17:00 – 17:20 הפסקת קפה

17:20 – 18:05 למידת עמיתים – סדנה להיכרות יחידת ההדרכה

בהנחית מדריכות מחוזיות

18:10 – 18:30 פנל - שיח עמיתים ודברי סיכום

תרצה יהודה, דליה הלוי

זוכרת את עצמי ילדה בגן, אוחזת בספרים ומנסה לדלות מתוך הזיכרון את מה שסופר לי, היו ספרים שלמדתי על פה. באתי לאמי או לגננת בגן, ובגאווה השמעתי להן את הסיפור, "אני יודעת לקרוא", אמרתי בגאווה. כך ראיתי את הקריאה, כהצגה שמתבצעת עם ספר ביד, כל כך קסום היה בעיניי "לקרוא", שלמדתי זאת מצוין – שמתי לב מתי הופכים דף, מתי נושמים, מתי מפסיקים ומתי סוגרים את הספר.

אולם הקסם פג ברגע שניגשתי לספר אחר. אז כמו עמדתי מול גן נעול, מעיין חתום. לא יכולתי לבוא עדי הספר, ועדי המקומות שהספר יכול היה לפתוח בפניי. האותיות נראו בעיניי ככתב חידה שלא מיועד לי.

הייתה זו המורה רותי, מורתי היקרה מכיתה א, שפתחה לי את השער. בסבלנות הנדרשת למורי כיתה א, לימדה אותי קמץ א, קמץ ב... זוכרת את העונג המתפשט בגוף כששתי הברות מצטרפות למילה, כשמילים מצטרפות למשפט – 'אבא בא לבית'. האותיות על לוח הכיתה מקבלות פשר, 'שלום כיתה א'.

האושר להצליח לסיים ספר. האושר הגדול מהידיעה שכל הספרים פתוחים בפניי (לימים התוודעתי גם לתסכול המלווה אושר זה, חיים שלמים לא יספיקו כדי שאגיע אל כולם).

ים אוצרות, ארצות ויבשות, אנשים, ריחות וטעמים מוגשים לי במילים אלו הטמונות בספרים.

מורתי היקרה רותי פתחה לי את השער, ואני יכולתי בעזרת
הקריאה ללכת לטייל לבדי במרחבי האינסוף. יכולתי
להזמין חברים לשבת איתי על ספסלי הספרים שנפתחו
בפניי. יכולתי להתרגש עם דמויות שחיות במחוזות שכף
רגלי לא דרכה בהם ובתקופות היסטוריות אחרות משלי.
המורה רותי נתנה לי מתנה יקרה של עצמאות בעולם
המילה הכתובה. גישה אל הספרים שמילאה אותי, את ימיי
ואת לילותיי.

ורד ליפשיץ, "לצאת את המרחב – למידה כמרחב להתרחשות"

החדש הזה לכם ראש תְּדָשִׁים (שמות ב, יב)
פעם אחת, רבי אלעזר בן ערך,
המובחר שבתלמידי רבי יוחנן בן זכאי,
נפרד מן החכמים
והלך אצל אשתו לדיומסית (מקום מרחצאות)
ושכח תלמודו.
כשחזר לבית המדרש לא הצליח לקרוא את הפסוק
"החדש הזה לכם"
וקרא: החרש היה לבם"
ביקשו חכמים רחמים עליו ונתרפא.
(תלמוד בבלי, שבת קמז. ע"ב).

שטף קריאה

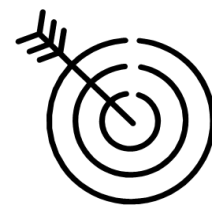

היכולת לקרוא

בדיוק

בקצב תקין

ובהנגנה נכונה (פְּרוֹזוּדִיָּה)

National Reading Panel (US) (2000)

ברמת טקסט

ברמת משפט

ברמת מילה

מכאן נגזרים הפרופילים השונים של הקוראים

קצב	דיוק
x	✓
✓	x
x	x

חשיבות שטף הקריאה

Learning to read and reading to learn
(Chall, 1983)

הקריאה היא הבסיס ללמידה, בפרט ללמידה
עצמאית!

חשיבות שטף הקריאה

Bridge between
decoding
and
reading comprehension
(Pikulski, J. J. & Chard, D. J. 2005)

קריאה שוטפת מסייעת להבנת הנקרא, היעדר שטף
פוגע ביכולת עיבוד והבנת הטקסט

חשיבות שטף הקריאה

קריאה שוטפת מחזקת את חוויית ההנאה
מקריאה ואת תפיסת העצמי כקורא

Reading self-concept

היעדר אוטומטיות בקריאה משפיע על המצב המנטלי
של הקורא; הוא עשוי לא ליהנות מקריאה, להתעייף
בקלות, להרגיש תסכול, לאבד קשב ולהתקשות
להתמיד בקריאה.

בתהליך הקריאה כמו בכל תהליך למידה,
הקורא קולט את הנתונים מתוך חשיפה
אליהם, מעבד אותם, ויוצר הכללות של ידע
מתוך אופי הנתונים שאליהם הוא נחשף.
ככל שהם שכיחים יותר, סדירים ויותר
ועקביים יותר, כך הוא מיטיב ללמוד אותם.

מכאן, שלמידת הקריאה תלויה

אופי מערכת

הכתיב שאליה
נחשף הקורא. ככל
שהמערכת סדירה
ועקבית יותר, וככל
שהגירויים בה
שכיחים יותר, כך
הוא מיטיב ללמוד
אותם

בלומד

ויכולותיו
הקוגניטיביות
לאסוף נתונים,
לעבד אותם
ולייצר הכללות
של ידע
מתוכם

ייחודיות הקריאה בשפה העברית

העברית כוללת שתי גרסאות כתיב מנוקדת ושאינה מנוקדת

וידבר יהוה אל משה לאמר דבר אל אהרן
ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום
אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה
קדש קדשים הוא הכהן המוחט אתה יאכלנה
במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד כל
אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה
על הבגד יבגד ויבגס במקום
קדש וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם
בכלי נחשת ינחש וכלי בזהב יזבזב
זכר בכהן המוחט אתה יאכלנה
וכל חטאת אשר יבא מדמה אל אהל מועד
לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף:

כתיב חסר
הניקוד
הכתיב המלא

וידבר יהוה אל משה לאמר דבר אל אהרן
ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום
אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה
קדש קדשים הוא הכהן המוחט אתה יאכלנה
במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד כל
אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה
על הבגד יבגד ויבגס במקום
קדש וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם
בכלי נחשת ינחש וכלי בזהב יזבזב
זכר בכהן המוחט אתה יאכלנה
וכל חטאת אשר יבא מדמה אל אהל מועד
לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף:

כתיב
מנוקד

מבט התפתחותי

השלב התת-לקסיקלי Sublexical level

קידוד מסדר נמוך. המרה גרפמית-פונמית (תרגום סימני הכתב והניקוד לצלילים)

השלב הלקסיקלי Lexical level

קריאה מסדר גבוה יותר. זיהוי חלקים דקדוקיים במילים או מילים שלמות.

השלב הסופר-לקסיקלי Superlexical contextual level

קריאת מילים שלמות דרך חלקיהן הדקדוקיים. התחשבות בהקשר המשפט ובמבנהו התחבירי. פיצוח של מילים הומוגרפיות.

מבט התפתחותי

- קריאה בכתיב המנוקד
- הקוראים משתחררים מהתלות בניקוד, וכבר בכיתות ב'-ג' זונחים אותו לטובת כתיבה וקריאה ללא ניקוד.
- המעבר לכתיב הלא מנוקד קשור בהישענות גדלה והולכת על הידע המורפולוגי וההקשר המורפו-תחבירי.
- למרות העמימות התנועית בעברית, ילדים בני תשע כבר קוראים בדרך כלל בשטף ללא ניקוד. מחקרים מראים שהקוראים ללא ניקוד שוגים ומתקנים את הטעויות שלהם, ושקריאה ללא טעויות, מתבססת רק מכיתה ז' ואילך.

ייחודיות הקריאה בשפה העברית

דמבלדור
וולדמורט
קווידיץ'

כל אחת ממערכות הכתיב מצריכה
תהליכי קריאה שונים.

הכתיב המנוקד - אורתוגרפיה
שטוחה – יכולות פענוח.

הכתיב שאינו מנוקד - אורתוגרפיה
עמוקה - הפעלה של תהליכי קריאה
גבוהים: מטה- לשוניים, מטה-
קוגניטיביים-ניהוליים.

האם קנתה
חולצה לבנה
וגם לבתה
לכבוד החג

עימם, מכירים את כללי הכתיב על בוריים. בעצמנו, יש לנו שני סוגים, "רשמיים" של כתיב: החסר והמלא. נוסף עליהם עוד כתיב אחד, שהוא הכתיב הגחמני, "על פי החוש", שהוא הרווח. למיטב ידיעתי אין תופעה כזאת בשום שפה אחרת.

הרווח למיטב ידיעתי אין תופעה כזאת בשום שפה אחרת. העונש על כך כבד מאוד. מהירות הקריאה הממוצעת של קוראי עברית איטית ב-20% ממהירות הקריאה בשפות הנ

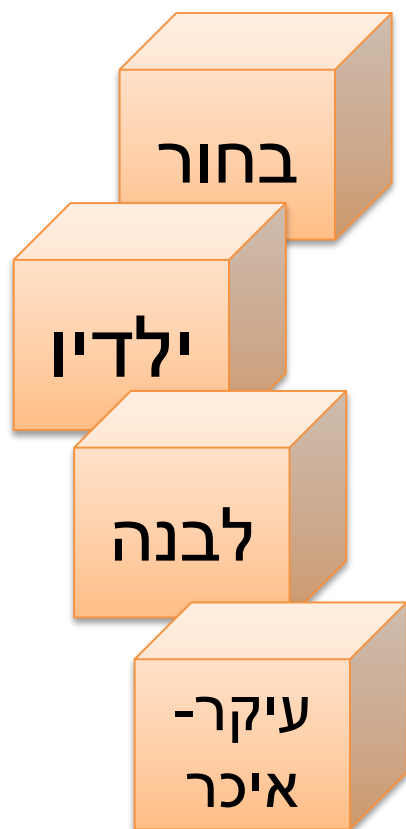
אין (מסמך מסמך) או אחת ממונחות הכנסים (GID). את המאבק הזה, שנחסף מזוברי רוב השפות, נגהל קוראי העברית ללא הרף, מפני שהעברית הכתובה ניתרה

(GID). את המאבק הזה, שנחסף מזוברי רוב השפות, נגהל קוראי העברית ללא הרף, מפני שהעברית הכתובה ניתרה על רוב ההגיים כשוויתרה על הניקוד. כדי לדעת אם פה הוא כאן או אחזי מאיברי הגוף או צליל בסולם הצלילים, עלינו לקרוא את מלוא המשפט, או אף את מלוא הפיסקה, ולחלץ את המשמעות הנכונה מתוך ההקשר. כדי לדעת מה משמעותו של המשפט המפורסם, "פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש שהוא עם", יש להתעמק בכוונת המשורר, מפני ששני המורבים האפשריים (WITH ו-PEOPLE) מתקבלים על הדעת באותה מידה.

אין קושי בשימוש העדיף קוראיהם מפני שכולם חושבים והמטללים אותנו התעוררה בארץ רוח טובה של רפורמות. בין השאר, מומחים ושאיתם מומחים מתכנים תוכניות לשינויים מעמיקים במערכת החינוך, הנכשלת לא רק במתמטיקה ובמדעים, אלא גם המקצועות ההומניסטיים ובהנהלתה של הבנת הנקרא. זה הזמן לדון גם בכתיב.

דמת, ועד הלשון, שהפך לאקדמיה ללשון העברית, התקשה להחליט אם יש לוותר על כמה מסימני הניקוד שהדוגרים אינם מבחינים בין וגייות (הטפים, קמץ ופתח) וכיצד לפתור את על השמטת הניקוד. לגבי דידנו חשובה התוצאה: ברורים יורעים לנקד ומעטים, שכותב שורות אלה אינו נמנה

עמימות בעברית

- אורתוגרפית (מילים הומוגרפיות)

- פונולוגית

- סמנטית (הומונימיות)

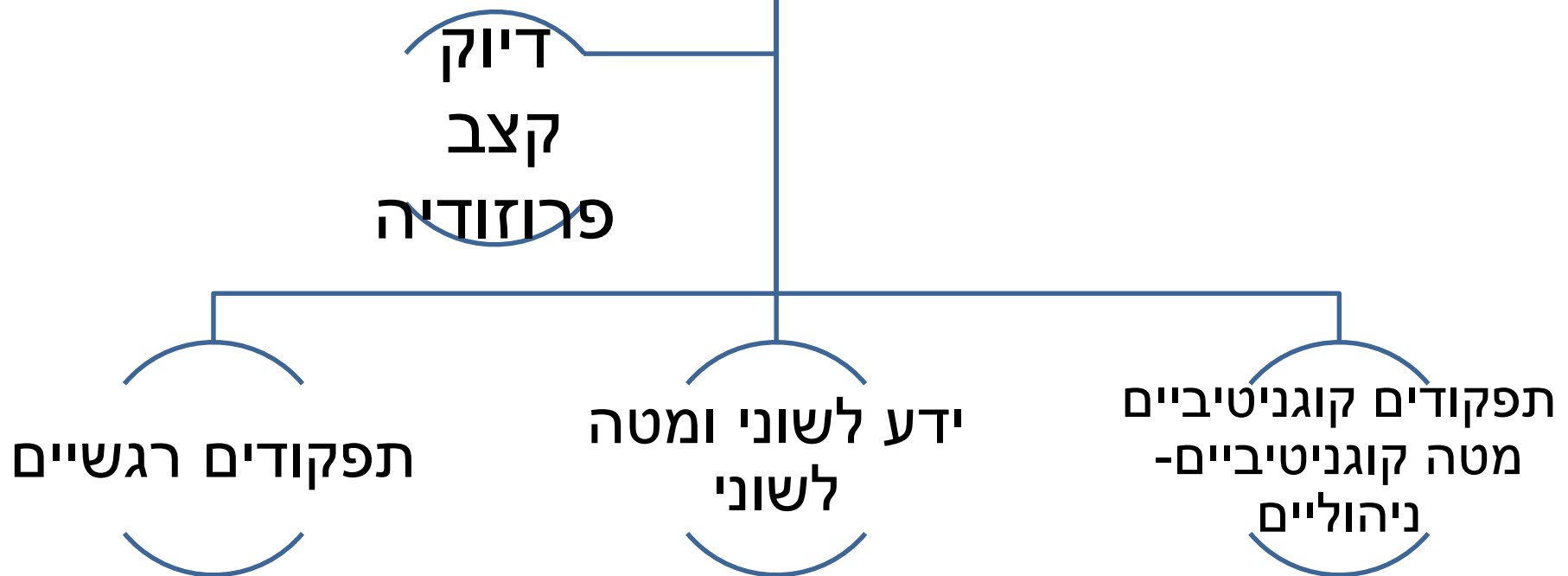
- סמנטית (הומופוניות)

כשאסתר פרנצסקה ברוך נפרדה מאמא
שלה ומאחותה, בשנת 1933, היא לא ידעה
ששוב לא יתראו לעולם. האם והאחות
נשארו בגרמניה, ופרנצ'סקה בת השלושים
ושתיים הפליגה לארץ ישראל. היא לא ידעה
לדבר עברית, אבל את אותיות האלף בית
הכירה מקרוב, כי היתה מעצבת חזותית,
מומחית לעיצוב אותות עבריות ולעיטור
ספרים. היא שלחה ארצה את כל הצידוד
המקצועי שלה - עטים, עפרונות, סרגלים,
שבלונות, צנצנות דיו – ועוד דבר קטן לקחה
איתה: מתכון של אמא להכנת מרציפן –
ממתק נפלא עשוי שקדים טחונים וסוכר.

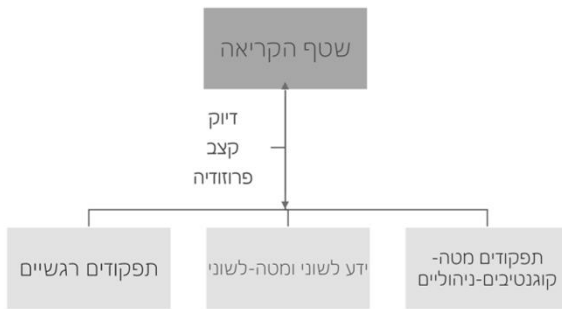
(מתוך אגדות אמיתיות, 50 נשים לגדול איתן בישראל, שהם סמיט)

הגורמים המשפיעים על התבססות השטף

שטף קריאה

ידע לשוני

ידע לשוני ומטה-לשוני על מילים כולל בתוכו את הייצוגים הפונולוגיים (צליליים), המורפולוגיים (רכיבים דקדוקיים), האורתוגרפיים (אופן כתיבת המילה), המורפוטחביריים (דקדוק המילה בהקשר התחבירי של המשפט) והסמנטיים (משמעות המילה).

ידע לשוני, על כל מרכיביו, מגדיר את איכות הלקסיקון ומשפיע על פענוח הקריאה והבנת הנקרא.

ידע לשוני

✓ מודעות פונולוגית

Shechter, A., Lipka, O., & Katzir, T. , 2018

✓ מודעות מורפולוגית

Carlisle, 2010

✓ ידע סמנטי – אוצר מילים

Perfetti, ,2010; Stanovich, 1984

✓ ידע תחבירי

Bar-on & Ravid, 2011

✓ מהירות שיום ושליפה

Shechter, Lipka & Katzir , 2018

Chunky Monkey

Chunk the word

הת-לבש-תי

ה-ת-ל-ב-ש-תי

חבר-יו

ח-ב-ר-יו

וכשראיתיו

אותו

ראיתי

אני

כש

ו

• סרטון

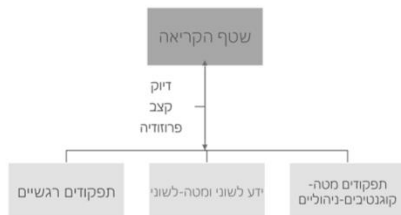
תפקודים מטה קוגניטיביים-ניהוליים

מטה-קוגניציה מתייחסת לתהליך חשיבה מודע השולט בתהליכים קוגניטיביים אוטומטיים של עיבוד מידע, ומהווה מרכיב מרכזי בתהליך למידה.

תפקודים ניהוליים (Executive Functions)

עומדים בבסיסה של "שליטה קוגניטיבית" וכוללים סדרה של תפקודים הנדרשים להתנהגות מכוונת מטרה. ביניהם מספר תפקודי ליבה:

עכבה, זיכרון עבודה, גמישות מחשבתית, בקרה עצמית.

תפקודים מטה-קוגניטיביים וניהוליים בתהליך הקריאה בעברית

המנעולן שהזמנתי לביתי טען כי בחור קטן מאוד ולא
בולט נכנס לא מזמן לבניין

פסיכו-פדגוגיה

לפי הגישה הפרגמטית

skill-development)

(approach - שיפור

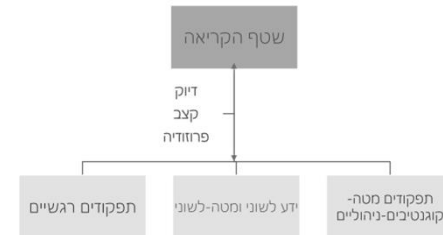
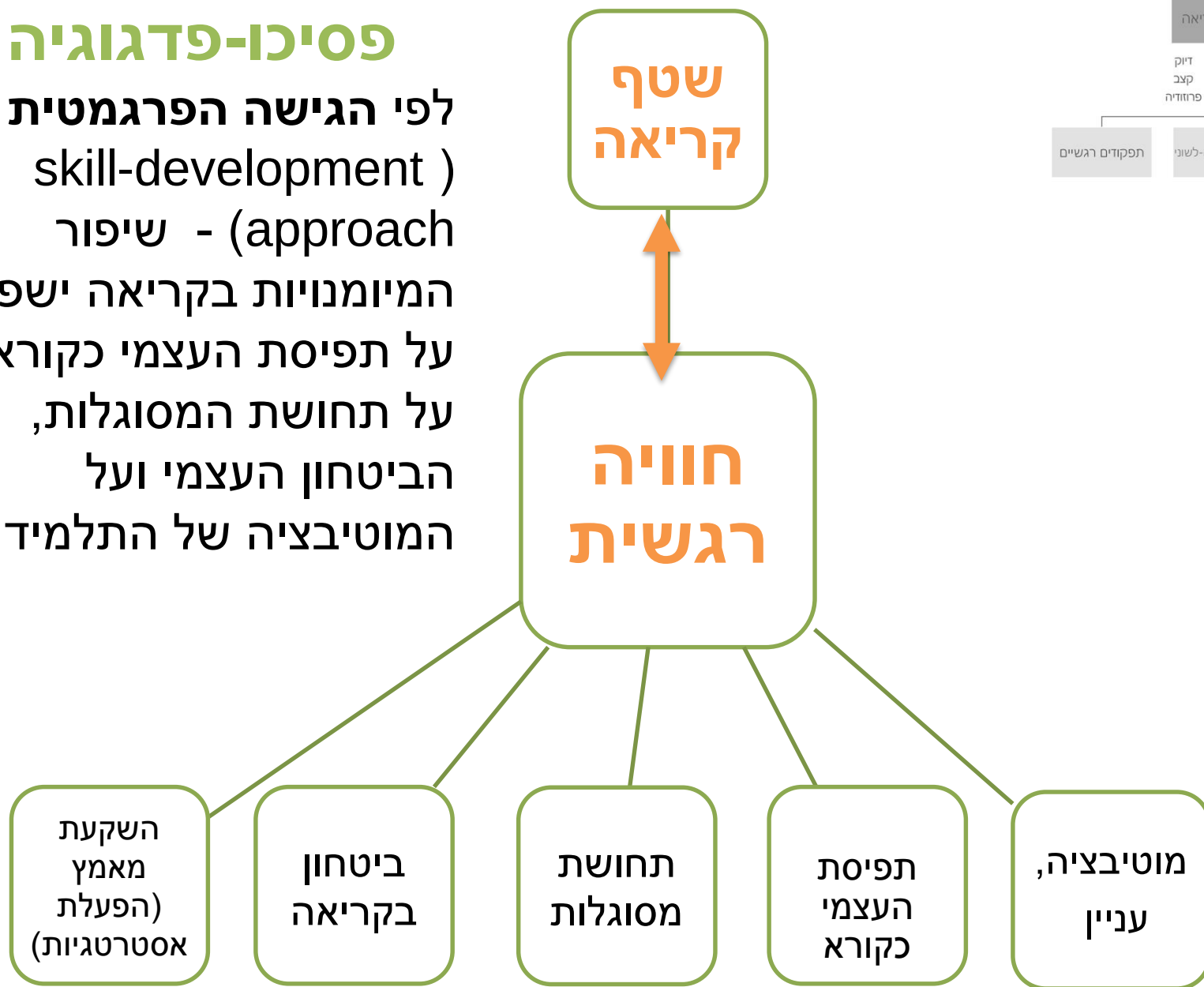
המיומנויות בקריאה ישפיע

על תפיסת העצמי כקורא,

על תחושת המסוגלות,

הביטחון העצמי ועל

המוטיבציה של התלמיד.

גורמים המשפיעים על התבססות השטף

שטף קריאה

דיוק
קצב
פרוזודיה

תפקודים
רגשיים

ידע לשוני
ומטה לשוני

תפקודים קוגניטיביים
מטה קוגניטיביים-ניהוליים

"וכאשר תקום מן
הספר, תחפש באשר
למדת אם יש בו דבר
אשר תוכל לקיימו"

(איגרת הרמב"ן)

מדינת ישראל - משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

ד"ר לימור קולן ד"ר שני לוי-שמעון
מדריכות ארציות, הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ובקדם-יסודי

מטרות התוכנית:

שיפור יכולת שטף הקריאה של התלמידים ותמיכה בתהליך במעבר מקריאת הכתיב המנוקד לקריאת הכתיב שאינו מנוקד.

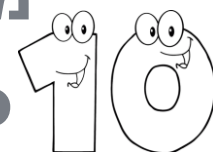
הגברת המודעות של המורים לחשיבות שטף הקריאה כבסיס להבנת הנקרא ולביטחון בקריאה.

הרחבת הידע של המורים בהבנת תהליכי קריאה.

הצעת כלים להתערבות לשיפור שטף הקריאה במסגרת הכיתה הרגילה, תוך התאמה לגיל הלומדים וליכולותיהם ההתפתחותיות.

מודל להתערבות בכיתה הרגילה
פרקטיקות לקידום שטף הקריאה

מבנה המסמך

מבוא תיאורטי

1. שטף קריאה וחשיבותו
2. ייחודיות תהליכי הקריאה בשפה העברית
3. גורמים המשפיעים על התבססות שטף הקריאה
4. התערבויות המשפיעות על שטף הקריאה

תוכנית התערבות רב-ממדית לקידום שטף הקריאה

1. מאפייני התוכנית
2. מודל ההתערבות
3. עשר פרקטיקות לקידום שטף הקריאה
4. עידוד קריאה

חומרי הדרכה להכרת התוכנית

- ✓ יחידת הדרכה לפיתוח מקצועי הכוללת שלוש סדנאות להכרת התוכנית
- ✓ מדריכים למורה להפעלת הפרקטיקות
- ✓ סרטוני הדגמה (בפיתוח)
- ✓ הרצאות להדרכה

יחידת הדרכה לפיתוח מקצועי ולהכרת התוכנית:
"קול קורא" לקידום שטף הקריאה בבית ספר יסודי

ד"ר לימור קולן ד"ר שני לוי-שמעון

מאפייני התוכנית

קידום שטף קריאה
בתחומי הדעת
השונים

קידום שטף
הקריאה לאורך כל
שנות בית ספר
יסודי

התערבות
מניעתית

הידוק הקשר בין
שטף קריאה לבין
הבנת הנקרא

התמקדות בפיתוח
יכולת הקריאה
הקולית

קידום יכולת שטף
הקריאה **בשתי**
גרסאות הכתיב:
המנוקד ושאינו מנוקד

תוכנית התערבות
המתאימה להובלה
בכיתה השלמה אך גם
ללמידה בקבוצה
ובפרטני

שילוב גישה **פסיכו-**
פדגוגית בתהליכי
ההוראה, הלמידה
וההערכה

התערבות המדגישה
למידה חווייתית
המשלבת
משחק
ולמידת עמיתים

התערבות מניעתית

התוכנית המוצעת הינה תוכנית התערבות
מניעתית מתמשכת לאורך כל שנות בית הספר
היסודי.

ייחודה של תוכנית זו בכך שהיא מתבוננת על
שטף הקריאה **כמיומנות התפתחותית**
המתחילה עם השלמת תהליך רכישת הקריאה
בסוף כיתה א', וממשיכה לאורך כל שנות בית
הספר היסודי, עד להשגת השליטה בקריאת שתי
הגרסאות של מערכת הכתיב במגוון טקסטים.

באופן זה התוכנית נותנת מענה לשלוש קבוצות של תלמידים:

תלמידים המתקשים ברכישת הקריאה

- איתור מוקדם
- מתן מענה בשיעורים השוטפים
- מתן מענה מותאם בקבוצה הקטנה או בפרטני
- תרגול אינטנסיבי

תלמידים המתקשים במעבר לכתיב שאינו מנוקד

- איתור מוקדם
- תהליכי הוראה מפורשים וסדירים להגברת המודעות למאפייני הכתיב שאינו מנוקד ולרכישת ידע ואסטרטגיות + אימון ותרגול

קוראים תקינים

- תהליכי הוראה המשלבים רמות חשיבה גבוהות, שיח מטה לשוני והמשגה של ידע ואסטרטגיות.
- תהליכי ההתערבות יאפשרו להם להעלות למודעות תהליכים המתרחשים אצלם באופן אוטומטי.

התמקדות בפיתוח יכולת הקריאה הקולית

- כשותפים בחברה אנחנו נדרשים לקריאה קולית במצבים שונים, גם כילדים ואפילו כהורים.
- בקריאה קולית הקורא מקריא על-פי רוב בפני קהל ועל כן הוא נדרש למידה רבה של **רהיטות וביטחון**.
- **קריאה קולית**, בשונה מקריאה דמומה כרוכה גם במאמץ רגשי.
- כבר משלב מוקדם מאוד בבית הספר תלמידים אינם נדרשים לקריאה קולית, לכן הם אינם מתנסים בה ואינם מתרגלים אותה.
- **קריאה דמומה** אינה זהה בסטנדרטים שלה לקריאה הקולית.

קידום שטף קריאה בתחומי הדעת השונים

◦ תלמידים נדרשים לקריאה יעילה לשם למידה בכל תחומי הדעת.

◦ קריאת טקסטים מתחומי דעת שונים עשויים להיות מאתגרים לקריאה בשל **ייחודיות עולם השיח** המפגיש את הקורא עם עולם תוכן שלעיתים רחוק מעולמו, עם אוצר מילים ייחודי ועם מבנים טקסטואליים שונים.

◦ בקריאת טקסטים מתחומי הדעת התלמידים צריכים לצלוח קודם את השלב הבסיסי של קריאת הטקסט - קריאה מדויקת, מהירה ויעילה - לפני שהם נדרשים לפעול בו למטרות שונות.

קידום יכולת שטף הקריאה בשתי גרסאות

הכתיב: המנוקד ושאינו מנוקד

תוכנית ההתערבות מלווה את תהליך התבססות שטף הקריאה בשתי הגרסאות של מערכת הכתב העברי תוך התחשבות בתהליך ההיררכי של ההיכרות עם שתי מערכות הכתיב הללו.

ב'-ג' – התמקדות בכתיב המנוקד עד לביסוסו

ד'- התמקדות בכתיב הלא מנוקד (הפחתה באימון הטקסטים המנוקדים)

ה-ו'- תרגול מקביל גם בטקסטים לא מנוקדים וגם בטקסטים מנוקדים על מנת לשמר את הייצוגים של הניקוד זמינים ולאפשר לתלמידים לעשות בהם שימוש ביתר קלות.

התערבות המדגישה למידה חווייתית המשלבת משחק ולמידת עמיתים

המשחק – הוא אמצעי יעיל להגברת המוטיבציה של התלמידים לתרגול ולאימון ידע לקראת שליטה אוטומטית.

למידת עמיתים – מרחב מותאם להבניית ידע, לפיתוח כישורים מטה קוגניטיביים-ניהוליים וליצירת תשתית רגשית הנחוצה ללמידה.

הרכב חברי, אינטימי ושוויוני התומך בתחושה של מוגנות וביטחון

מרחב בטוח ומוגן יותר לאמון ולתרגול קריאה קולית מאשר במליאה

מאפשר שיח מטה לשוני ו"חשיבה בקול"

הפעלת תהליכי תיווך דיפרנציאליים

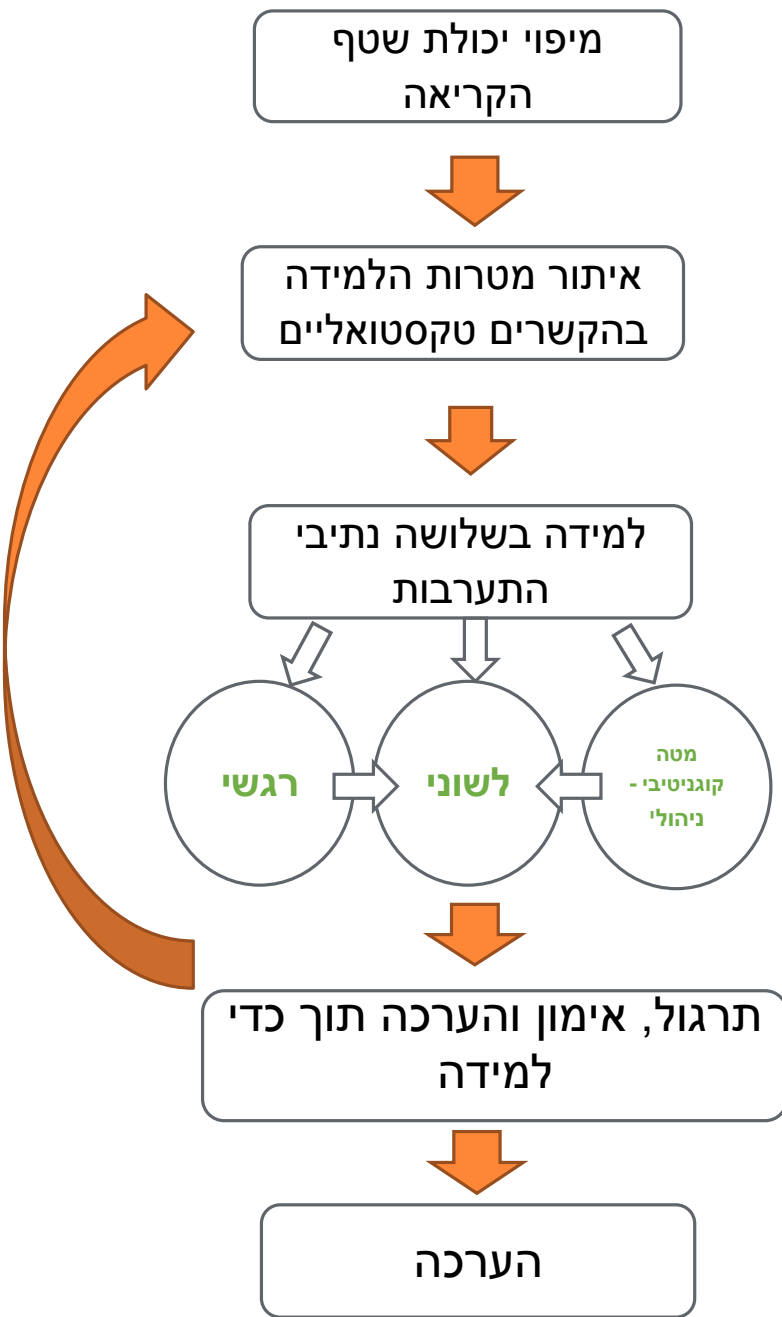
שילוב גישה פסיכו-פדגוגית בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה

הגישה הפסיכו-פדגוגית מתייחסת להיבטים של **מודעות, הקשבה והיענות** של המורים לתפקודים הרגשיים של התלמידים סביב יכולות הקריאה שלהם.

- עירנות ומודעות לכך שהתנסויות בקריאה עשויות לעורר את התלמיד מבחינה רגשית.
- עירנות ומודעות לכך שהעמדות של התלמיד ביחס לעצמו כקורא וביחס שלו כלפי קריאה, מתעצבות בתוך ההתנסויות בקריאה והמשובים שהוא מקבל.

מודל התערבות לקידום שטף הקריאה

✓ מודל התערבות רב ממדי,
ספירלי, דינאמי
✓ נקודת מוצא להתערבות –
טקסטואלית

הטקסט כמצע להתערבות

○ הילד פוגש יחידה טקסטואלית שלמה.

○ קידום שטף הקריאה בתוך הקשר המאפשר הפעלת תהליכים גבוהים בקריאה: הסתייעות בתוכן, בתחביר, במשמעות.

○ הטקסט מהווה מצע להתערבות על רכיבי שטף הקריאה: דיוק, קצב, פרוזודיה תוך החזקת מטרות הקריאה.

○ **מיקוד במילה** – מאפשר הפעלת תהליכים בסיסיים לצד החזקה אפרורית במשמעות.

○ ברבים מן הטקסטים קיימת חזרתיות המתאימה לקידום שטף קריאה.

○ גמישות רבה - התאמת הטקסטים לצורכי הלמידה של התלמיד, לפרופיל הקריאה שלו, להעדפות שלו.

אֶסְתֵּר נִרְיָת זֵרְחִי

אֶסְתֵּר קוֹרֵאת כְּשֶׁהִיא הוֹלֶכֶת בְּרָחוֹב.
אֶסְתֵּר קוֹרֵאת כְּשֶׁהִיא בַּמָּטָה.
אֶסְתֵּר קוֹרֵאת בְּזִמָּן הָאֵכָל.
אֶסְתֵּר קוֹרֵאת כְּשֶׁהִיא בַּכֶּתֶה.
אֶסְתֵּר קוֹרֵאת בְּכָל מָקוֹם.
אֶסְתֵּר קוֹרֵאת כָּל הַיּוֹם.

אֶסְתֵּר הוֹלֶכֶת בְּרָחוֹב
וְלֹא רוֹאֶה כְּבִישִׁים.
אֶסְתֵּר הוֹלֶכֶת יָשָׁר
וְלֹא רוֹאֶה אֲנָשִׁים.
אֶסְתֵּר הַזֹּהֲרִי,
יָשָׁר עַל עֲמוּד אֶת עוֹלָה!
וְאֶסְתֵּר נִתְקָלָה.
אֲךָ הִיא לֹא מְרִימָה אֶת הָרֹאשׁ
הִיא בְּאֻמְצֵעַ הַמֶּלֶךְ.

התערבות דרך שלושה נתיבי התערבות

ידע לשוני

- מודעות פונולוגית;
- ידע אלפביתי
- מודעות מורפולוגית
- ידע מורפו-אורתוגרפי
- המדגיש למידה של דפוסים אורתוגרפיים של מילים
- תופעות ייחודיות לכתיב העברי
- מודעות מורפו-תחבירית
- הרחבת אוצר המילים
- בהקשר טקסטואלי

השיח המטה הלשוני

- ✓ מגביר את המודעות
- ✓ מאפשר המשגה של החוק או התופעה הלשונית המחזקת את הייצוגים האורתוגרפיים של מילים וחלקי מילים בזיכרון מנטאלי;
- ✓ משפר את התפקודים הניהוליים המעורבים בתהליך הקריאה כגון: עיכוב תגובה, גמישות בחשיבה, ויסות עצמי, בקרה עצמית
- ✓ תהליך הלמידה אינדוקטיבי מהפרטים אל הכללת העיקרון.

התערבות דרך **שלושה נתיבי התערבות**

נתיב מטה-

קוגניטיבי ניהולי

- איתור דפוסים
- והכללתם
- מודעות
- עכבה (אינהיביציה)
- גמישות קוגניטיבית
- קבלת החלטות
- בקרה

לשוני

**מטה קוגניטיבי -
ניהולי**

רגשי

שטף

דיוק, קצב
הנגנה

התערבות דרך שלושה נתיבי התערבות

נתיב רגשי

- תפיסת העצמי בקריאה
- תחושת מסוגלת ויסות רגשי
- מוטיבציה

לשוני

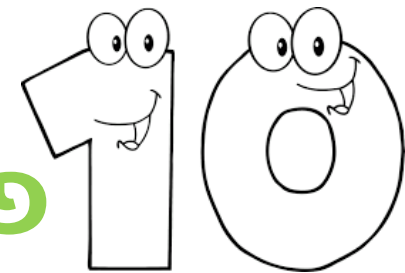
מטה קוגניטיבי -

ניהולי

רגשי

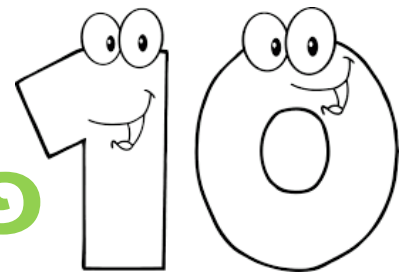
שטף

דיוק, קצב
הנגנה

פרקטיקות לקידום שטף הקריאה

פרקטיקות לקידום שטף הקריאה

סוגיות לשיקולי דעת

1. באילו רכיבי שטף מטפלת כל פרקטיקה?
2. באילו טקסטים מתאים להפעיל את הפרקטיקה?
3. אילו פרופילים של קוראים ייהנו מלמידה דרך פרקטיקה זו?
4. היבטים **דידקטיים** ו**פסיכו-פדגוגיים** בהפעלת הפרקטיקות

שלושה חלונות זמן להתערבות

חלון הזמן	פרקטיקה
טרומ קריאה	הטרמת תוכן אוצר מילים
במהלך הקריאה	קריאה חוזרת הדגמה
לאחר הקריאה	הרחקה חקירת מילים איות קריאה תיאטרלית בקרה עצמית חקירת המשפט
הרחבת בסיסי ידע: ידע אלפביתי – כשהתלמידים מתקשים לפענח מילים מסוימות בטקסט. ידע סמנטי – הרחבת אוצר המילים של התלמידים. ידע לשוני – מורפולוגי-דקדוקי חלק זה מתיישב עם הגישה של "מן הטקסט אל הלשון" – שבה ידע לשוני נלמד מתוך הקשר טקסטואלי ואותנטי. תרגול ואימון	

פרקטיקות

■ הדגמה Modeling

■ קריאה חוזרת - קריאה בטנדו

■ קריאה תיאטרלית/תיאטרון קריאה

■ חקירת המשפט

קידום

הפרוזודיה

העורב והנוצות / עיבדה: יהודית דיסון

תָּמָהּ הִיוּ הָעוֹפוֹת: "מִי הוּא זֶה, וְאִיזָה הוּא, הִלָּצָה בְּעַל שָׁלָל הַנוּצוֹת? זֶהוּ עוֹף כָּה יָפֵה! מֵעוֹלָם לֹא רָאִינוּ שְׂכָמוֹתָיו. אוֹלַם, גִּאֲוֹתָן הוּא הָעוֹף הַזֶּה וּמִוֶּזֶר וְגַם צוּרַת עוֹרָב לוֹ, בּוֹאוּ וְנִתְקַרֵּב אֵלָיו", אָמְרוּ הָעוֹפוֹת זֶה לָזֶה, "וְנִבְדּוֹק אוֹתוֹ מִקְרֹב".

נִגְשׁוּ הָעוֹפוֹת לָעוֹרֵב כְּדִי לְבַדֵּקוֹ וּלְעִמּוֹד עַל טִיבוֹ מִקְרֹב וְהֵנָּה אֶחָד צוֹעֵק:

"שְׁלִי הַנוּצָה הִירוּקָה שֶׁבְּגוֹפּוֹ".

וְהַשְּׁנִי צוֹעֵק: "שְׁלִי הַנוּצָה הָאֲדוּמָה".

"וּמִמֶּנִּי לָקַח אֶת הַכְּחוּלָה...". כֵּךְ צָעְקוּ כָּל הָעוֹפוֹת.

קידום קצב הקריאה

פרקטיקות

■ הדגמה Modeling

■ טכניקות של קריאה חוזרת

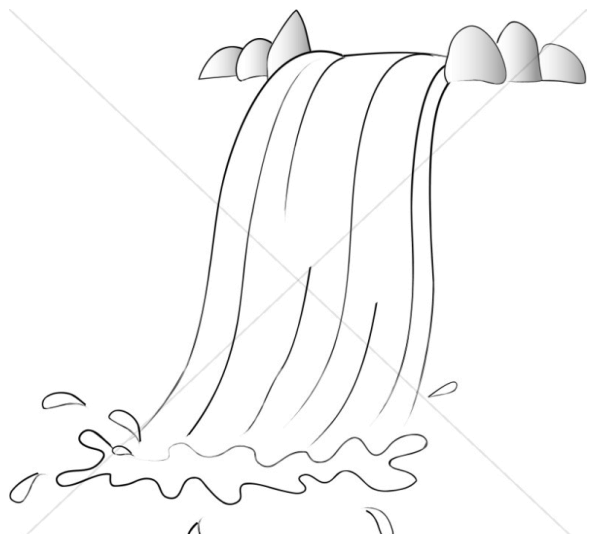
■ הטרמה - אוצר מילים ותוכן

■ חקירת מילים ומשפטים

✓ שיח מטה לשוני

✓ "קילוף" מילים

✓ לוחות אימון

טכניקות לקריאה חוזרת

קידום הדיוק בקריאה

פרקטיקות

■ הדגמה Modeling

■ חקירת מילים

■ איות

■ בקרה עצמית - ניתוח שגיאות

✓ שיח מטה לשוני

✓ "קילוף" מילים

✓ לוחות אימון

הִנֵּה בְּקִיצוֹר הַמַּשָּׁל הַיָּדוּעַ עַל הַצִּרְצָר וְהַנְּמִלָּה:

במשך כל הקיץ עבדה הנמלה מבוקר עד ערב ואספה מזון לקראת החורף הקרֵב. הצרצר הֶעֱדִיף לִהְיוֹת לֵנִי וְלִנְגֵן לִהְיוֹת בְּכִינוֹרוֹ מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב. כשבאו יְמוֹת הַגֶּשֶׁמִּים בִּיקֵשׁ הַצִּרְצָר מִן הַנְּמִלָּה שֶׁתִּכְנִיס אוֹתוֹ לְבֵיתָהּ הַיָּבֵשׁ וְהַנְּעִים וְתִיתֵן לוֹ מַעֲט אֹכֶל, אֲבֵל הַנְּמִלָּה עֲנָתָה: בְּטָלָן, כֹּל הַקִּיץ שָׁרָתָה? עֲכָשִׁיו לָךְ לִרְקוֹד!

הַזְדַּמְנוּיוֹת:

הַרְחָקָה - מִלִּים

הוֹמוֹגְרַפִּיּוֹת

חִקְרֵת מַשְׁפָּט

חִקְרֵת מִלִּים

בִּקְרָה עֲצֻמִּית - נִיתוּחַ

שְׁגִיאוֹת

עֲמִימוֹת פֹּנוֹלוֹגִיָּת -

עֲכָשִׁיו

תִּיאֲטֵרוֹן קִרְיָאָה

אוכלת

אוכל

קופצת

אוהבת

בוחרת

אוכלת

כותבת

זוכרת

חושבת

קופץ

אוהב

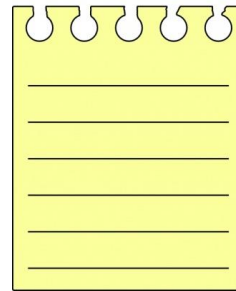
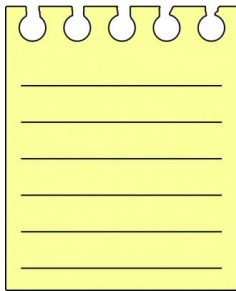
בוחר

אוכל

כותב

זוכר

חושב

להתבטל

להתלבט

להתרחץ

להתלבש

להתרגש

להתפעל

להתפרק

להתחשב

להתבלבל

בקרה עצמית

ניתוח שגיאות קריאה כמצע לעבודה

- ערנות ומודעות

- הרחקה!

- ויסות עצמי בקריאה:

לעצור! להגמיש, לבקר

- יישום ידע מורפו-דקדוקי

התלבט התבלט

התבגרתי התגברתי

השתלבתי התלבשתי

ברחתי בחרתי

מגשרים מרגשים

מגרשים

חבריו

דף לניתוח שגיאות

קריאה עצמית / קריאת עמיתים

1. אתרו מילים שהתקשיתם לזהותן.

2. נתחו את המילים באופן הבא:

○ מהי המילה?

○ כיצד יש לקרוא אותה? תצטרכו לנקד את המילה

○ מהי הטעות?

○ כיצד נמנע מלחזור על הטעות?

מה צריך לעשות כדי לא לחזור על טעות זו פעם נוספת?	מהי הטעות בקריאה?	המילה שנקראה בצורה שגויה	המילה בקריאתה התקינה	נקדו את המילה
1. בדיקת המשמעות בתוך ההקשר	קריאה לא נכונה של הצלילים	השתלבות	השתלבות	
2. זיהוי השורש	החלפת השורש שלב בשורש לבש			
3. הכרת התבנית: השתפר, השתדל, השתלב, השתזף, השתכר				

בָּהִיר

זָהִיר

נָהִיר

צָעִיר

שָׁעִיר

נָשִׁבִיר

מָהִיר

בָּהִיר

○ הכרת המעמד המיוחד של י' בשפה

כעיצור וכתנועה **יֵלֵד זָהִיר**

○ הבחנה בין י' תנועתית לי' עיצורית – מיון מילים, איתור מילים

יֵלֵד	י' עיצורית	סירה	י' תנועתית

○ שיח מטה לשוני

○ שיח רגשי – "הרחקה"

○ נכיר את מילות התואר

○ לוחות אימון – תבנית מורפולוגית

○ לחזור לטקסט (!)

חבריו –
החברים שלו

ילדיו

הוריו

ספריו

ידייו

רגליו

חבריו

- הכרת המעמד המיוחד של יו בשפה כעיצור וכתנועה **יום סיום חבריו**
- מיון מילים לפי הייצוגים הפונולוגיים השונים

יום (חולם)	סיום (שורוק)	ילדיו (שייכות/עיצור)

- שיח מטה לשוני
- שיח רגשי – "הרחקה"
- נכיר מופעים חוזרים - סדירות בשפה
- לוחות אימון – תבנית מורפולוגית

פנל - שיח עמיתים

שאלות לדיון

- תכנית השטף אמורה לחולל שינוי בהוראת הקריאה ובשיעורי העברית. כיצד תשפיע התוכנית על עשייתך כמדריכה? על עבודת המורים? אנא שתפי במחשבותייך וברגשותייך.
- מהם הקשיים הצפויים לדעתך? מה נדרש כדי להתמודד איתם?